

ΕΣΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ LEON CLADEL

ΟΙ ΓΕΡΟΙ

Τους θυμάμαι άκόμα. Αυτός ήταν έννενηντα έννια χρόνια. Μ' έβλεπν έννενηντα έφτά. Είχαν έφορτάσει τους άργυρούς των γάμοις ό 1821, τους χρυσούς τό 1846 κ' έτοιμαζόντουσαν να έφορτάσουν κι τους άδαμαντίνους τήν έποχή που έκανα τή γναμμία τους, να πρωτί τον Ίουλιού.

Έκείνο τό πρωτί είχα βγει στήν έξοχή μαζί με τόν πατέρα μου κι περνώντας από τήν καλύβα τους, τους είπαμε, πίσω από ένα ύδεντρο, μπρός στό κατόφλι τους.

Έκείνη, καθισμένη πάνω σ' ένα θεμάτι, έγενεθ τή ρόβα της. Άθε τόσο όμας άφηνε τή δουλειά της γιά να χαιδέψη ένα μεγάλο άσπρο γάτο που βρισκόνταν στόν ήλιο, άπάνω στό γόνάτι της. Έκείνος, καθισμένος άπέναντί της δέν έβανε τίποτε, μά κυττούσε στοργικά με τά χωρίτα του μάτια της υποτροφιστά του, χαμογελώντας της τόσο τρυφερά πού νόμιζες ότι τ'όρμητικό αίμα της νεότητος κυλούσε άκόμα μέσα στις φλέβες του.

— Όμοια ήμερα σήμερα Μανόν, της είπες με μά σιγαλή. "Ε ;

— Ναι, Λουίζέτο μου...

— Και βλέπω πώς έχεις όρεξη γιά δουλειά...

— Ω, ναι... Ποτέ μου δέν έννοιωσα τόν πόνό μου τόσο καλά. Άς εύχοριστήσομε τό πού πού μάς χαρίζεις ύγεία...

Η καρδιά μου άγροιστική έπαλησιάζ άνηχοδός μακριά, σημαίνοντας έσπερινό... Έκείνος έβγαλε τό μάλλινο σαφόρο του κι άόρεσε να σαυροκοπιέται, ένθ ή γυναίκα του ονάτιζε μ' εύλόβεια.

— Και τώρα, πρόσθεσε άφου έρωτα είπες ήν προσεχή του, φίλησέ με, Μανόν...

— Όχι, να με φιλήσεις έσύ... τού άπάντη έκείνη.

Τήν έπαλησιάζε και τή φίλησε γλυκά στό άπια. Συγκινημένοι από τις τρυφερότητές τους, κρατώντας τήν άναποχή μας γιά να μίν τους ταράξουμε, ό πατέρας μου και έγω τους κυτάξαμε σιωπηροί. Έταν άπάντηση ή γοητευτική συναισθήσει που νιώσαμε ταν, τή στιγμή που φιλήθησαν, είδαμε τά λευκά τους μαλλιά κι μπλέχονται.

— Μ' άγαπάς τό ίδιο πάντοτε, μελαχροινόουλα μου ; τή ρώτησ' εκείνος.

— Ναι, ξανθοούλη μου... Ένας απεναγμένος έξφυγε, καθώς τους άκουσα να μιλούν έτσι πού τό φυσικότητα στήθος μου, ένθ συγχρόνως ό πατέρας μου, γαίνοντας από τό σάβεντρο, τους είπες :

— Άν δέν σάς άνησοχούμε, τους είπα, θα μάς έπιτρέψετε να πιάσουμε λιγάκι έδώ... Μάς συγχωρείτε...

— Δέν χωρούνε συγγένες... Έμπικτε στό σπίτι μας σάν στό δικό σας... Οί πόρτες του, βλέπετε, ενί' άνοιχτές.

— Όταν με είδε κ' έμένα πού έτρεφε στο πλευρό του πατέρα μου, ό γέρο κτηματίας, φάνοξε :

— Ω, είστε σεις... οί μυλωνάδες της Λάνδης... Έλάτε να τσιμπίσομε καί ε...

Και άπεναγμένος προς τή γυναίκα του, πρόσθεσε :

— Φέρε μας ό,τι έχεις, όμοια μου...

— Άμέσως, άπάντησ' εκείνη κόνοντας μά όμοια τό πάλσι του κελιού χαρούθ, ένθ στό χείλη της χαράχησε ένα νεανικό χαμόγελο. Άμέσως...

Μπήσε μέσα στό σπίτι και στό λίγο ξανοβήμα έξω φέροντας πρωτί, φαγητά και τέ...

...φαγητά. Περισότερες από είκοσι φουρές, μέσα σε μά όμα τσουγκρισμέτα ποτήρια μας, σιζήτηδνας γιά τό κατέλθόν, με σέρν και τό μέλλον. Είχαν παντρευτεί κατά

τό δεύτερο έτος της μεγάλης γαλλικής επανάστασης και τό τελευταίο από τά δεκαπέντε παιδιά τους είχε γεννηθεί άκριβός τήν ήμερα πού ό Μέγας Ναπολέων, αχημάτορας των Άγγλων έφυγε γιά τήν έξορία της Άγίας Έλένης. Σ' όλο αυτό τό διάστημα πού πέρασε από τότε δουλέψαν, Ιθρασαν, μά ό Θεός τους ένόησε και τά πράγματα τους έχόντουσαν πάντα βολικά. Όλα τους τά παιδιά είχαν παντρευτεί και άποκατασταθεί και ό μεγαλύτερός τους ό Ζακουμάτος ήταν κιάλας προπάππος. Άντάλασαν κάθε τόσο έπισκέψεις μαζί τους και όσάκις ήτανε καμιά μεγάλη έορτή οί γέροι μας προσέδρασαν στό κοινό συμπόσιο της οικογενείας, ή όποία άποτελείτο από τά δεκαπέντε τους παιδιά, τά έβδωμήντα πέντε τους έγγόνια και τά δισέγγονα και τρισέγγονά τους πού έσπερνόνταν τό διακόσιο. Μ' άλλους λόγους συγκινησανόντουσαν στό κοινό τραπέζι πάνω από τετρακόσια πρόσσωπα. Και όλος αυτός ό κόπος είχε βγει άπ' αυτούς, άπ' αυτούς μόνο, άπό ένα ευναίο ύμωρο περιστέρα, τών πού οίον-ό νεονικός έρωτας είχε άκόμα τήν ίδια φλόγα σάν άλλους.

— Όριστε, τους είπα τή στιγμή πού έτοιμαζόμαστε να φύγομε προσφέροντάς τους μά μπουτίλια παληό κρασί τήν όποία ή μακαρίτισσα ή μητέρα μου είχε χάσει από τό πρωτί στό διακόσιο μου με τήν παράληψη να τους τή δώσω-πάρτε αυτό τό κρασί σάς τό προσφέρει ή μητέρα μου.

Έπήσαν τό δώρο μ' εύχορίστηση, κ' άρχισαν να κουβεντιάζουν τόσο τρυφερά, σά νά μίν είμαστε έμεις μικροτά.

— Τήν Κυριακή, ύστερ' άπ' τή λειτουργία θα ποίμε και θα γλεντήσομε, άν ή καρδιά σου στό λέει, Μανόν μου...

— Ναι, Λουίζέτο μου... Μονάχα να μίν πής πολύ γιατί αυτό τό κρασί είναι παληό και χροπιάσε στό πεφάλι. Στήν ήλιπία μας δέν πάνει να τό παραξυλάνουμε, ούτε να κόνουμε τραλί-

Ο Άσπ Κλαντέλ

λες... — Άχ, τί θέλεις να κάνω, έγω ήμουν, είμαι και θα είμαι πάντοτε λίγο τραλλός... Δέν άλλαζω...

— Όι... Όι, τό λέει πως είναι τραλλός και δε τρένεται.

Δέκα χρόνια είχαν περάσει από τότε. Μά ή γραφή ή βουολική και είδολλιακή έκείνη σιγήνη είχε ζωγραφιστεί βαθειά στη μνήμη μου. Κάθε φορά πού θυμάμουν τους δυό έκείνους πατεράρας—αίονία τους ή μνήμη—ή καρδιά μου χτυπούσε με συγκίνηση.

Ένα πρωτί, καθώς είχα βγή έξω άπ' τό χωριό μου, συνάντησα έναν μικρό τσοπάνη με τόν όποιο άνωστα κουβέντα.

— Ξέρω, μου είπες σό μά σιγαλή, τήν παροσμένη νύχτα πέθανε άξαρα ή κυρά Μανόν, ή γυναίκα τού μπαράμα Λουίζέτου... Θα τή θάψουν αύριο τό πρωτί.

Είκοσι όρες μετά τήν άναγγελία της μοιραίας αυτής είδήσεως άνέβαινα στόν άγριο λόφο, όπου ή καλύβα των δυό γέρον όρθώνονταν στη μέση μιας πλαταιοσίας, έντελός άδεντορας και γεματός βράχους. Ζευγαρώσε σ' ένα κάρρο με τέσσαρες όβδες, δυό άγυλάδες κοκκινότεριχες μουκατίνας καθώς τις δάγκωναν ή όλογόμυλιες πού του' άκούο προσπαθούσαν να τις δώσουν με τήν ούρα τους, και προχωρούσαν άπολωτούθοντες από ένα παπά και μαρικά παπαδοπαίδια με κόκκινα ράσα. Έξω από τήν καλύβα τό κάρρο σκάθιχε κ' ό παπάς άφου έβρανε μ' άγίασμό τό φέρετρο πού βρισκόταν άπάνω στό κάρρο, προχώρησε με τά παιδιά πούς τό σπίτι, πού τό είχε έπισκευθεί ό μαθός άγγελός. Έκείνη τή στιγμή φάνηκε στό κατόφλι, κάτω από τόν φωλογρό ήλιο, ό χρισός... Έ, αυτός πού χθές άκόμα δέ φαινόταν ούτε πώς έξηγητήρης, μωφ φάνηκε κιά έρικπιμένος, κιά συντριμμένος

